ਰੂਪਵਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 6818)

ਅਕਤੂਬਰ 14, 2022

[ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਧੁਲੀਆ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988 – ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ – ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ – ਦੁਰਘਟਨਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਾਪਰੀ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨਾਲ ਤਿੰਨ-ਪਹੀਆ ਵਾਹਨ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਸੀ – ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 3-ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਬੀਮਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਦੁਰਘਟਨਾ ਤਿੰਨ-ਪਹੀਆ ਵਾਹਨ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਅਤੇ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੈਅ ਕੀਤੀ – ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਰੁਪਏ 4,33,000/- ਸੀ – ਅਪੀਲਤ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਰਾਇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਤੇਰਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨੌਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵੱਲ ਕੋਈ ਰਕਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ – ਇਸ ਲਈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 6,55,000/- ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਨੂੰ 7% ਤੋਂ 7.5% ਤੱਕ ਵੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ – ਫੈਸਲਾ: ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗੁਣਕ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਗਲਤੀ ਨਾਲ 60 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ 50 ਸਾਲ ਪਾਈ ਗਈ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6818 ਦਾ 2022।

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ 26.09.2018 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਐਫ.ਏ.ਓ. ਨੰਬਰ 6277 ਦਾ 2014 (ਓ&ਐਮ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ।

ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਕੌਸ਼ਿਕ, ਡਾ. ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ, ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਵਕੀਲ ਅਪੀਲਕਾਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਰਵੀ ਸ਼ੰਕਰ ਝਾ, ਮਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਅਭਿਨਵ ਸਿੰਘ, ਵਕੀਲ ਜਵਾਬੀਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਧਾਨਸ਼ੂ ਧੂਲੀਆ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

1. ਇਹ ਅਪੀਲ ਦਾਵੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 26.09.2018 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, "ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ") ਦੀ 13.05.2013 ਦੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

2. ਹਾਦਸਾ 22.11.2010 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਹਰੀ ਤੋਂ ਰਾਮ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੇਵ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨਾਲ ਥ੍ਰੀ-ਵ੍ਹੀਲਰ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਮਿਤਰੋਲ ਤੋਂ ਪਲਵਲ, ਹਰਿਆਣਾ। ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਨਹੀਂ 1, ਭਾਵ, ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 3 (ਇਫਕੋ ਟੋਕੀਓ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿ.) ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਏ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗੱਡੀ ਪਲਟ ਗਈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਭਿਆਨਕ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰ ਗਿਆ ਹਰੀ ਰਾਮ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰ ਉਹ ਸੀ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ 23.11.2010 ਨੂੰ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਦੀ ਤਾਬ ਨਾ ਝੱਲਦਿਆਂ ਦਮ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਹਾਦਸਾ ਧੱਫੜ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਥ੍ਰੀ-ਵ੍ਹੀਲਰ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਵੱਲੋਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣਾ। ਗੱਡੀ ਸੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਬੀਮਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀ ਸੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ 'ਤੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਵਾਰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੇਠ ਲਿਖੇ 'ਤੇ: -

| | | |
|---|---|---|
| A | ਦਾਖਲੇ ਦੌਰਾਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਇਲਾਜ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਖਰਚਾ। | ਰੁ 13,000/- |
| B | ਮੁਰਦਾ ਹਰਿ ਰਾਮ ਦੀ ਮਾਹੀ ਆਮਦਨ। | ਰੁ 5,000/- |
| C | ਰੁਪਏ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚੋਂ 1/4 ਹਿੱਸਾ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। 5000/- ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਰਕਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ | ਰੁ 3,000/- |

| | | |
|---|---|---|
| D | ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸਲਾਨਾ ਆਮਦਨ 12 = ਬਣਦੀ ਹੈ | ਰੁ 3,750/-<br>x<br>ਰੁ 45,000/- |
| E | ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਦੇ ਕੇਸ ਅਨੁਸਾਰ '9' ਦਾ ਗੁਣਕ x 9 = ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 60 ਸਾਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। | ਰੁ 45,000<br><br>ਰੁ 4,05,000/- |
| F | ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ | ਰੁ 5,000 |
| G | ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ | ਰੁ 5,000 |
| H | ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ | ਰੁ 5,000 |
| | ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ | ਰੁ 4,33,000 |

3. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲ 'ਚ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐੱਸ ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3 ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਰਾਏ 'ਤੇ ਵਧਿਆ ਹੋਇਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਣਕ ਨੌਂ ਦੀ ਬਜਾਏ 13 ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਗਲਤ ਸੀ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ।

4. ਇਸ ਲਈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਰੁ. 6,55,000/- ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਰਕਮ ਨੂੰ 7.5% ਬਿਆਜ ਦਰ ਨਾਲ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਗਲਤੀ ਨਾਲ 60 ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ

ਇਸਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 50 ਸਾਲ ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗੁਣਕ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਕੀਤਾ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਨੂੰ 7% ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 7.5% ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

5. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਪੀਲ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਖਰਚੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ।

ਬਿਭੂਤੀ ਭੂਸ਼ਣ ਬੋਸ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

(ਅਸਿਸਟਡ: ਰਾਖੀ, ਐਲ ਸੀ ਆਰ ਏ)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta

Advocate